

Beslissing 2013-01 van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

de heer Piet Vanthemsche

tegen

VRT

De heer Piet Vanthemsche, voorzitter van Boerenbond, heeft op 4 mei 2012 klacht ingediend tegen de VRT. Aanleiding is een uitzending van 'Reyers Laat' op 26 april 2012 waarin Herwig Van Hove te gast was naar aanleiding van een debat over de smaak van witblauw rundvlees. Luc Rademakers, algemeen hoofdredacteur VRT Nieuwsdienst heeft hierop op 24 mei schriftelijk geantwoord. Hierop volgde een repliek van klager op 1 juni 2012.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 29 oktober 2012. Voordien heeft de rapporteringscommissie de omstreden aflevering van 'Reyers Laat' bekeken. Klager was persoonlijk aanwezig, samen met juridisch adviseur Bart Beliën. De VRT werd vertegenwoordigd door Carl Voet, hoofdredacteur weeknieuws en door Caroline Wyffels, juridisch adviseur.

DE FEITEN

Op 26 april besteedt Reyers Laat aandacht aan een controverse in de pers waarbij topchefs klagen over de smaak van witblauw rundvlees. Daarvoor is culinair expert Herwig Van Hove uitgenodigd in de studio. Tijdens de uitzending legt Van Hove in nogal ferme bewoordingen uit waarom dat rundvlees volgens hem van minderwaardige kwaliteit is en slecht smaakt, en waarom ander rundvlees veel beter is. "Door de band genomen is het smakeloos, mager en vervelend mals", zegt hij ondermeer. Op de opmerking van presentator Van Gils dat het witblauwe rundvlees wel goedkoper is dan bijvoorbeeld vlees van Limousinrunderen, reageert Van Hove: "omdat de hormonen goedkoper geworden zijn".

Nadat de VRT was geïnformeerd over de klacht van Vanthemsche bij de Raad, heeft de VRT aangeboden om klager uit te nodigen voor een debat met een topchef over de kwaliteit van witblauw rundvlees in het programma VOLT op 9 mei 2012. "Op die manier krijgt de Boerenbond niet alleen de kans om mogelijk onterechte aantijgingen te weerleggen, maar ook om haar visie op de kwaliteit van het Belgisch vlees onder de aandacht te brengen." Klager was bereid op dat voorstel in te gaan "op voorwaarde dat hij een faire kans krijgt om de eerdere beschuldigingen recht te zetten" en kort mocht reageren "op wat naar zijn aanvoelen loze beschuldigingen zijn." In een mail aan de VRT vraagt de ombudsman van de Raad: "Mag ik ervan uitgaan dat u in die zin met de programmamakers van Volt afspreekt, zodat deze zaak snel uit de voeten kan zijn?" Na de uitzending liet klager aan de Raad weten dat hij bij zijn klacht bleef, omdat de journalist van Volt niet op de hoogte was van de afspraken en geweigerd had het item in het debat ter sprake te brengen, omdat het niet past in zijn programma.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager stoort zich aan het feit dat Herwig van Hove, die bekend staat als een ‘provocateur’, zonder enig weerwerk ‘grove, beledigende uitspraken’ mocht debiteren in Reyers Laat. Hij stoort zich met name aan de uitspraak dat het witblauwe rundvlees goedkoper zou zijn omdat de hormonen goedkoper zijn geworden. Volgens klager is het hormonengebruik in de veeteelt een zeer gevoelige materie, en brengen dergelijke beweringen, zonder tegensprekelijk debat, mogelijk zware imagoschade toe aan de betrokken sector. Klager heeft er geen enkel probleem mee dat iemand een bepaalde opinie verkondigt, ook al is die omstreden. Maar het kan niet dat dergelijke provocerende en kwetsende uitspraken worden uitgezonden zonder enige reactie. De VRT heeft de plicht om onpartijdig en waarheidsgetrouw te berichten. Reyers Laat is een informatieprogramma van de Nieuwsdienst en geen satirisch programma. Voor de gemiddelde kijker is het dan ook helemaal niet duidelijk dat het in een programma als Reyers Laat niet gaat om objectieve berichtgeving maar om een soort ‘ironiserend’ entertainment. De VRT is volgens klager dan ook tekort geschoten in zijn zorgvuldigheidsplicht door Van Hove de kans te geven allerlei persoonlijke stellingen te pomenen zonder te voorzien in de mogelijkheid om deze stellingen op een degelijke en correcte manier te weerleggen.

Het feit dat twee andere gasten die in het programma aanwezig waren bij een smaakproef het witblauwe rundvlees lekkerder vonden dan het Limousinvlees, kan volgens klager bezwaarlijk als een voldoende ‘tegengewicht’ worden beschouwd.

Het debat in VOLT waarvoor klager een week nadien werd uitgenodigd, en dat volgens hem overigens correct verliep, kan helemaal niet beschouwd worden als een rechtzetting van Reyers Laat, zoals de VRT hem had voorgehouden. De journalist van VOLT weigerde namelijk een link te maken met Reyers Laat en weigerde ook het hormonethema ter sprake te brengen. Uiteraard kon hijzelf daarover niet beginnen in een programma over de smaak van blauwwit rundvlees op gevaar af zelf een polemieek te openen. Bovendien wordt VOLT op een ander tijdstip en op een andere zender uitgezonden dan Reyers Laat en bereikt het een ander publiek.

Wat de grond van de zaak betreft, met name de omstreden uitspraak over de hormonen, stelt de VRT het volgende:

- Reyers Laat is geen debatprogramma waar voor- en tegenstanders worden uitgenodigd, maar een informatieve talkshow waarin gasten geïnterviewd worden over een actueel thema.
- Naar aanleiding van de discussie over de smaak van het witblauwe rundvlees werd Van Hove uitgenodigd als culinair expert. Het klopt dat Van Hove er voor bekend staat dat hij geen blad voor de mond neemt en dat er geen expert was uitgenodigd voor een wederwoord.
- Het klopt dat Van Hove nogal wat kritiek heeft op het witblauwe rundvlees, maar hij bracht wel een genuanceerd verhaal, “Het is niet zwart-wit, het is niet allemaal slecht”. Bovendien bracht presentator Van Gils herhaaldelijk nuances aan. Ook de twee andere studiogasten die bij een blinde smaakproef het witblauwe rundvlees lekkerder vonden dan het Limousinvlees, zorgden voor een tegengewicht.
- De opmerking van Van Hove over de goedkopere hormonen was bedoeld als een ironiserende grap. Dat werd ook zo door het publiek in de studio opgevat. Het kan misschien een misplaatste grap zijn, men kan het zelfs een ‘uitschuiver’ noemen, en de VRT kan begrip opbrengen voor het feit dat dit een gevoelig onderwerp is in de landbouwsector. Maar het gaat uiteindelijk om een persoonlijke opinie van een gast in een VRT-programma, en men kan niet verwachten dat op elke opinie een wederwoord

volgt. Anders wordt een opinieprogramma zoals Reyers Laat, dat rechtstreeks wordt uitgezonden, onmogelijk.

- De presentator heeft niet gereageerd op deze opmerking omdat het programma daarover niet ging en hij de discussie daarop niet wilde toespitsen.
- De berichtgeving in het gehele item over witblauw rundvlees was wel degelijk evenwichtig en voldoet aan de normen van de journalistieke deontologie.

VRT heeft klager de kans geboden om te reageren in het programma VOLT, dat wél een debatprogramma is. In de briefing voor de uitzending werd aan klager meegedeeld dat hij het item over de hormonen gerust ter sprake mocht brengen en niet zou worden onderbroken in zijn betoog. Klager weigerde echter om dat onderwerp zelf ter sprake te brengen. Het debat in VOLT was inhoudelijk zeer volledig, evenwichtig en genuanceerd. Ook al is de VRT van mening dat hij met het item in Reyers Laat geen deontologische inbreuk heeft begaan, klager heeft met zijn deelname aan het debat in VOLT in elk geval de mogelijkheid gekregen een voldoende weerwoord en weerwerk te leveren.

BESLISSING

Reyers Laat is, zoals op de hoorzitting door de vertegenwoordigers van de VRT werd gezegd, een informatief programma van de Nieuwsdienst waarbij de journalistieke normen moeten worden in acht genomen. Reyers Laat is echter geen debatprogramma waarin voor- en tegenstanders met elkaar in discussie treden, maar een informatieve talkshow waarin een beperkt aantal gasten worden geïnterviewd rond actuele thema's. Dit brengt onvermijdelijk een zekere eenzijdigheid met zich mee van de meningen die aan bod komen.

De betwiste uitspraak betrof een provocerende opinie van een deelnemer aan deze informatieve talkshow, en geen opinie van de programmamakers of de presentator ervan. Als auteur van een opiniebijdrage geniet de steller ervan een grotere mate van vrijheid om zijn mening te geven. Een zekere mate van overdrijving is daarbij toegestaan. Deelnemer Herwig Van Hove staat er bij het publiek genoegzaam voor bekend dat hij niet verlegen is om een grap of een overdrijving.

Er kan bovendien weinig twijfel over bestaan dat de betwiste uitspraak over de zgn. goedkoper geworden hormonen ironisch bedoeld en niet ernstig op te vatten was, wat ook bleek uit de reactie van het publiek en het licht afwerende gebaar van de interviewer. De relativiteit van de opinie van Van Hove werd trouwens tijdens het programma geïllustreerd doordat zij volledig werd tegengesproken door de smaaktest door twee andere deelnemers die het witblauw rundvlees prefereerden, waardoor Van Hove op zijn beurt te kijk werd gezet.

De Raad begrijpt dat de uitspraak van Van Hove door de sector als beledigend kon worden ervaren, maar meent dat – rekening gehouden met bovenstaande – dit niet aan de programmamakers en presentator verweten kan worden.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel:
De klacht is ongegrond.

Brussel, 10 januari 2013